

„Civil külpolitika”?

Bemutatkozik a Terra Recognita Alapítvány

Terra incognita: ismeretlen föld. Régi térképeken azokat a területeket jelölték ezzel a két szóval, amelyekről nem tudtak semmit, amelyeknek a létezését is inkább csak sejtették.

Erre a jól ismert latin kifejezésre rímelt alapítványunk elnevezése: *Terra recognita* – azaz felfedezett, vagy inkább újrafelfedezett föld. Hiszen a modern, integrálódó Közép-Európa is egy elfeledett, de újrafelfedezés előtt álló régió; az itt élő emberek és nemzetek sok szempontból egymásra vannak utalva, mivel a fokozatosan egységesülő európai gazdasági-politikai tér részeseivé válnak. Ezért is van szükség egymás megismerésére, a közös érdekek felfedezésére és az ellentétek feloldására. E célok eléréséhez szeretne hozzájárulni a Terra Recognita Alapítvány (TRA) mintegy féltucatnyi történész, közgazdász és politológus diplomával rendelkező vagy doktori tanulmányokat folytató fiatal kutatója.

A TRA 2005 novemberében „közép-európai civil külpolitikai kezdeményezésként” alakult meg. Ez a kissé hosszúra nyúlt meghatározás magyarázatra szorul. A Közép-Európa kifejezésnek számos értelmezési lehetőségével találkozhatunk. A mi szóhasználatunkban a térség minden olyan országát magában foglalja, amely a 20. században különböző diktatúrák különböző erősségű elnyomásában, befolyási övezeteiben tengődött, esetleg nem is létezett független államként az 1990-es évekig. Ennek megfelelően a mi Közép-Európánk Észtországtól Albániáig, Belorussziától Csehorszáig tart.

A „civil külpolitika” fogalma alatt elsősorban azt értjük, hogy a külpolitikában a hivatalos diplomácia mellett szerepet kell kapnia a civil szférának is, sőt a nemzetek közti párbeszéd, ismeretbővítés esetében talán nagyobb is a mozgástere az államot hivatalosan reprezentáló szervezeteknél. Ilyen értelemben próbáljuk meg tartalommal feltölteni a civil külpolitika fogalmát.

Az alapító okiratban lefektetett célkitűzések két fő területet érintenek:

– A közép-európai térség országai közötti együttműködési készség fejlesztése, a magyar társadalom Közép-Európával kapcsolatos ismereteinek bővítése.

– Magyarország és a vele szomszédos államok közötti kapcsolatok javítása, a szomszédos országok többségi társadalmaival folytatott párbeszéd és ismeretbővítés révén.

A TRA eddigi tevékenysége

Biztató a jövőre nézve, hogy az alapítvány eddigi másfél éves fennállása alatt meglehetősen komoly projektekben tudott részt venni.

Közép-Európai Szemle

A Hankiss Elemér nevével fémjelzett *Találjuk ki Közép-Európát?* kezdeményezéssel együttműködve 2006 elején elindítottuk a *Közép-Európai Szemlét*. Ennek keretében hetente 3–5 cikket írunk a közép-európai internetes sajtó alapján. Elsősorban azokat a híreket szeretnénk eljuttatni a magyar olvasóközönséghez, amelyek révén jobban megismerik az adott társadalom mindennapjait. Azokat az eseményeket próbáljuk bemutatni, amelyek véleményünk szerint érdekesebbek lehetnek a magyar olvasók számára is, a hazai médiában mégsem kaptak teret. Tehát nem a nagypolitikai híreket keressük, nem is a hírportálokkal akarunk versenyre kelni, inkább egy „közép-európai szubkultúra” kialakítására törekszünk. Kiemelt helyet kapnak a nemzeti emlékezet-politikai témák (szoborállítások, emlékhelyek és történelmi személyek körüli viták), a diktatúrák emléke, a közép-európai régiók közötti együttműködés és a határvidékek problematikája, valamint a közép-európai városok. A *Szemle* a www.talaljuk-ki.hu és a www.tra.hu oldalon is olvasható.

Meghasadt Múlt

2005 őszen a Pillar Alapítvánnyal közösen indítottuk a szlovák–magyar történelmi párbeszédre irányuló *Meghasadt Múlt* című projektet, amelyet pénzügyileg a Magyar Köztársaság Külügyminisztériuma és a Stredoeurópska Nadácia támogatott, míg szakmai segítséget többek között a MTA Kisebbségkutató Intézetétől kaptunk. A *Meghasadt Múlt* tizenhat rövid tanulmányában a szlovák történelemszemléletnek azon pontjaira igyekeztünk reflektálni, amelyek valamilyen módon a magyarsághoz, Magyarországhoz is kapcsolódnak. Mind a szlovák, mind a magyar verzióknak készül – e cikk megjelené-

sekor remélhetőleg már elkészült – az internetes formátuma, amely magyarul a honlapunkon (www.tra.hu) lesz elérhető. A tanulmányokat szlovákul és magyarul is – reményeink szerint 2007 őszén – publikáljuk. Ezenkívül mind Szlovákiában, mind Magyarországon szakmai beszélgetéseken veszünk részt, amelyekben fiatal szlovák kollégákkal próbálunk párbeszédet kezdeni a magyar-szlovák kapcsolatok múltjáról és jövőjéről. A Szlovák Külügyi Társaság (SFPA) és az ELTE Művelődéstörténeti Tanszéke jóvoltából immár Pozsonyban és Eperjesen is volt alkalmunk szlovák közönség előtt bemutatni a *Meghasadt Múlt* című projektet.

Az alapítvány a médiában

A *Múlt-kor* történelmi portál számára rendszeresen írunk Közép-Európa történelmével foglalkozó cikkeket, eddigi munkáink közül leginkább a kelet-európai (cseh, szlovák, lengyel, román) háborús bűnösök második világháború utáni felelősségre vonásáról szóló sorozat érdemel említést. Tagjaink több alkalommal vállaltak médiaszereplést a TRA képviseletében: szakértőként a televízióban (Echo TV, HírTV, Duna Tv, m1–m2) és a rádióban (Kossuth Rádió) is elemeztük a Szlovákiában, Romániában vagy Lengyelországban történt aktuális eseményeket.

Az alapítvány jövője

Jelenleg előkészületben van egy magyar-román projekt, amelynek célja a sok évszázados magyar-román együttélés és az ezalatt felmerült konfliktusok magyar szemszögből történő bemutatása. El szeretnénk kerülni azt a gyakori hibát, hogy Románia és a magyar-román kapcsolatok története Erdély, az erdélyi magyarság szempontjából jelenik a magyar köztudatban. Véleményünk szerint figyelembe kell venni a román álláspontot is. Főként pályázataink sikerességétől és az alapítványra fordítható energiától függ, hogy mennyiben sikerül jövőbeni terveinket megvalósítani.

Elérhetőségeink és további információk: www.tra.hu

Kollai István–Lagzi Gábor